

Den 13 den augustus heeft Geeraardsbergen zijnen **SCHOONSTE DAG** beleefd...

Dirck SURDIACOURT

*Heilig Hartbetoging, 13 augustus 1933. Affiche (111x62 cm)
(KADOC, Leuven)*

Aankondiging van het programma met onder meer een toespraak van de Vlaamsgezinde christendemocraat en politicus Alfons Verbist, gevolgd door een openluchtvoorstelling van het 15de-eeuwse zinnespel "Elckerlijc" (voluit: "Den Spyghel der Salicheyt van Elckerlyc - Hoe dat elckerlijc mensche wert ghe-daecht Gode rekeninghe te doen.") In de rechterbovenhoek staat de handtekening van Marcel Morre (° 1913), de ontwerper van deze 'kunstplakbrief'.

"Den 13 den augustus heeft Geeraardsbergen zijnen schoonste dag beleefd ter gelegenheid van de wijding van de vlag van den bond van het H. Hart." Aan het woord is deken Karel Smet, die deze zinnen neerschrijft in het Liber Memorialis van de Sint-Bartholomeuskerk.

Na de Eerste Wereldoorlog wordt op initiatief van leden van de Bond van het H. Hart van Geeraardsbergen besloten een monument op te richten ter ere van het Heilig Hart van Christus. Op 7 november 1920 is het zover. Onder massale belangstelling wordt het beeld, dat de stad zal beheersen en beschermen in liefde en zegen, plechtig onthuld in aanwezigheid van monseigneur Emiel Seghers, bisschop van Gent. De feestelijkheden hebben echter niet de uitstraling van de H. Hart Betoging van 13 augustus 1933 die duizenden mannen naar de Oudenbergstad brengt: Vivat Christus Rex.

De achtergrond van de Heilig-Hart devotie¹

Het einde van de 19de en begin 20ste eeuw wordt gekenmerkt door de definitieve scheiding tussen Kerk en Staat, het opkomende socialisme en de toenemende secularisering. De Kerk reageert op deze nieuwe realiteit door zich meer dan voorheen naar het volk te wenden en binnen te dringen in het dagelijkse leven van de gelovigen. De Heilig-Hartverering krijgt onder invloed van het Eerste Vaticaans Concilie nieuwe impulsen en wordt een van de belangrijkste symbolen in de katholieke sociale strijd tegen het opkomende socialisme. Zowel overheid als samenleving wordt geleidelijk seculier. Vakbonden worden opgericht, onderwijs en sociale kwesties komen op de voorgrond. Om de arbeiders voor de Kerk terug te winnen, worden vooral verenigingen opgericht met een moreel-religieus karakter.

Zo ontstaan uit de arbeidersretraites die vanaf 1894 in het retraitehuis van de Gentse jezuïeten gehouden worden de eerste Heilig-Hartbonden. Initiatiefnemer en bezieler is pater Victor Van De

1. Voor dit hoofdstukje hebben we grotendeels de historische schetsen onder ODIS overgenomen. (http://www.odis.be/pls/odis/opacuvw.toon_uvw_2?CHK=or_14564, oktober 2014)

Put, die kon rekenen op de steun van de katholieke patroons. Hun zorg is niet alleen het zielenheil van de arbeiders, men wil vooral een grotere morele disciplinerende van het werkvolk bereiken door hen weg te houden van het socialisme en te behoeden voor zedelijk verval. Al snel wordt gezocht naar een manier om de vruchten van de retraites te bestendigen. Dat wordt vanaf 1897 de taak van de *Bonden van de Vrienden van het Heilig Hart*. In 1899 wordt pater Van De Put gemuteerd naar Lier waar hij opnieuw arbeidersretraites inricht. Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het Lierse retraitehuis in 1909 roept kardinaal Mercier, die dit initiatief bijzonder genegen is, op tot het verenigen van alle mannelijke gelovigen in retraitebonden.

Om een zekere wildgroei onder de bonden te vermijden wordt besloten om een centraal bestuur op te richten en de plaatselijke geestelijkheid te helpen bij de geestelijke begeleiding van de ijverars, het opstellen van teksten, de verspreiding van affiches enz.. In 1922 worden uniforme standregels opgesteld en gepubliceerd en wordt het secretariaat in Mechelen gevestigd met pater Josephus Hardy als eerste algemeen bestuurder. In 1924 wordt hij opgevolgd door pater Jozef Meeus die tot aan zijn dood in 1955 de grote bezieler van de beweging is.

De oprichting van het H. Hartbeeld te Geraardsbergen

In het *Liber Memorialis* van 1918 schrijft deken Karel Smet: *“Binst den oorlog hebben de parochianen van Geraardsbergen hun betrouwen gesteld op Onze-Lieve-Vrouw van den Oudenberg en ook vooral de laatste twee jaren van den oorlog op het Heilig Hart van Jezus. De Bevrijding van de Stad heeft groote dankbaar-*

heid bij de inwoners verricht en daarom zijn dank aan Onze-Lieve-Vrouw van den Oudenberg niet kon betoonen werd de wensch uitgedrukt een gedenkteken van dankbaarheid op te richten aan het Heilig Hart van Jezus.”

Rekening houdend met de wens van een groot deel van de stadsbevolking, neemt het katholieke schepencollege, met burgemeester Adrien Flamant, gesteund door de schepenen Prosper De Clippele en Benoît Van Trimpont, contact op met de pastoor-deken met het verzoek: *“[...] den wensch der parochianen te willen aanvaarden”* en het bisdom om toestemming te vragen om een gedenkteken te mogen oprichten.²

De H. Hart Betooging, een oproep

Maanden eerder worden de eerste ideeën besproken om ter gelegenheid van de vijfentwintigste verjaardag van de stichting (1908) van de H. Hart Bond van Geraardsbergen en de inhuldiging van het vaandel een grootse manifestatie op touw te zetten. In april worden de eerste werkgroepen

opgericht. Tevens wordt een oproep gericht aan de parochianen om mee te werken aan de versiering van de straten. Maandenlang wordt er ononderbroken gewerkt. Door middel van huis aan huis omhalingen worden de nodige financiële middelen verzameld.

Een van de meest opvallende propagandamiddelen zijn de grote affiches die overal in Vlaanderen de leden van het H. Hart oproepen om de grote betoging bij te wonen. Voorzitter van de werkgroep propaganda is Fernand Morre. Samen met secretaris Robert Misselyn (of Misselin,) staan de leden Chr. Broocorens, Karel De Wetter, A. Van Cauwenberghe en A. Van den Driessche in voor het communicatieplan.³

De Comiteiten

Onder het toezien oog van het erecomité met pastoor-deken Karel Smet, Omer Geysels (pastoor-deken te Oudenaarde), onderpastoor B. Vanden Breen, bestuurder van de Bond van 't H. Hart in Geraardsbergen, Jules Merckaert, schooldirecteur en voorzitter van de bond en de nijveraars Gustaaf Flamant,

*“Zon in den Hooge en Zon in de harten.”
Een opvallend decor omkadert het Heilig Hartbeeld. (Huldeboekje)*

2. J. DE RO, D. SURDIACOURT i.s.m. J. COPPENS, F. DE CHOU, R. VAN DAMME, Y. VAN LIERDE, M. VAN TRIMPONT, *De Schwartz Dagen van Geraardsbergen, Een kleine stad in Den Grooten Oorlog*, Geraardsbergen, 2014, p. 415.
3. Programmaboekje, Geraardsbergen 1933, “Comiteiten”.

Hippolyte Flamant, Jules Flamant en advocaat Paul Guillemin wordt een bestuur samengesteld dat instaat voor het uittekenen van een draaiboek en toezicht houdt op de organisatie en de verschillende werkgroepen. Het zogeheten hoofdbestuur en dagelijkse leiding is in handen van K. Smet. Ondervoorzitter is J. Merckaert en de secretaris is B. Vanden Breen, geholpen door Fl. Baisier, R. Miselyn en P. Mollaert, die de taak van hulpsecretaris op zich nemen. De leden van dit hoofdbestuur zijn: M. Baisier, Albert Carlier, Jean Cattelain, Fernand De Lil (elektricien), J. De Vos, K. De Wetter, A. D'Haenens, R. Flamée, E. Goemare, P. Merckaert, F. Morre, Albert Van Cauwenberge, A. Van den Driessche en V. Van Wayenberghe.⁴

Alle straten en wijken worden met bloemen versierd...

Een belangrijke werkgroep is het *Versierings- en verlichtingscomiteit* onder voorzitterschap van Albert Carlier met Florent Baisier (bediende) als secretaris, Eugeen Can(s)se (bouwkundige), Jan De Cooman, F. De Lil, V. De Lil, Richard Flamée (handelaar), Theophiel L'Haire, Karel Mahauden (stadsbouwmeester), G. Merckaert en Frans Waterinckx. De enige dames in de ganse organisatie zijn de juffrouwen Christiane Van Bossuyt en M. Van den Driessche. De werkgroep zorgt voor de organisatie van de versiering van straten en pleinen, de verlichting en de opbouw van de verschillende architecturale elementen. Overal worden masten geplaatst waaraan vlaggen wapperen, zeker wel meer dan honderd. Het werk is een enorme opgave. Vooral het samenstellen van de honderden bloemenslingers vergt dagenlang werk: glycinen in de Wijngaardstraat en de Nieuwstraat, korenbloemen in de Kloosterstraat, enz... De straten zijn omgevormd tot 'tuingangen', mooi

De triomfboog op het kruispunt van de Grotestraat met de Collegestraat (GHA – Fotoalbum)

“Leve Christus Koning (Vivat Christus Rex)” op het Stationsplein (GHA – Fotoalbum)

4. Programmaboekje, Geraardsbergen 1933, “comiteiten”.

omzoomd met guirlandes en wapperende wimpels. Overal prijkt het H. Hartbeeld te midden van bloemen en licht.

"In het H. Hart", een winkel in de Penitentenstraat, biedt een ruime keus van H. Hart- en kruisbeelden; naar eigen zeggen de: "Grootste keus der schoonste H.H. beelden en kruisbeelden van het land". Het verhoog aan de Sint-Bartholomeuskerk en de triomfbogen op het stationsplein en op de hoek van Grotestraat met Lessensestraat zijn de meest opvallende architectonische constructies, uitgevoerd volgens het ontwerp van Eugene Can(s)se. Ook het Heilig Hartbeeld wordt op een kunstzinnige manier omkaderd. Dagen lang wordt er getimmerd en gezaagd door de talrijke leden van de H. Hartbond en soms wel eens gevloekt als er iemand op zijn vingers slaat. Geen moeite is hen te veel om hun straat te doen schitteren. Zelfs de kleine, smalle, haast onbeduidende straatjes zoals het Bokiastraatje, de Visstraat en de Duivenstraat worden versierd met enkele eenvoudige slingers. Iedereen is erbij betrokken. De bloemenversieringen en triomfbogen zijn zo sfeervol en indrukwekkend dat het de geestdrift van de mensen aanwakkert. Dit alles draagt bij tot het creëren van hoopvolle verwachtingen.

De katholieke krant *De Volksstem*, laat de gelegenheid zeker niet voorbijgaan om de gelovigen op te roepen om op deze dag massaal aanwezig te zijn: "Voorzeker, uw diep katholieke overtuiging zal voor de meesten onder U een voldoende drijfveer zijn om U dien dag tot een verplaatsing naar Geeraardsbergen te beslissen." Het inrichtend comité is er stellig van overtuigd: "zoveel volk mogelijk, Christus-Koning ter eere naar Geeraardsbergen te krijgen,

in een heerlijke werkelijkheid om te zetten en danken van harte, in naam van Jezus' H. Hart, al degenen die ons hierin ter zijde zullen staan."⁵

De grote dag...!

Niet de onthulling van het beeld in 1920, of het oorlogsmonument op het Stationsplein in 1922 maar de Heilig-Hartbetoging moet alle voorgaande feestelijkheden overtreffen. Al in juli meldt het weekblad *De Beiaard* uit Zottegem zijn lezers dat zeker 180 groepen en muziekmatachappijen hun deelname aan de feestelijkheden hebben toegezegd.⁶ Het wordt dus uitkijken naar deze bijzondere dag:

*"Geeraardsbergen aan het H. Hart", die leus staat gebeiteld, als symbool van eeuwige trouw, in het voetstuk van het H. Hart op den Oudenberg. Op 13 Oogst 1933 heeft het Geeraardsbergsche volk die fiere leus op schitterende wijze in levende werkelijkheid omgezet. [...] Burger en werkman stonden hand in hand naast elkaar om, in hartstochtelijke liefde, van dezen dag te maken een geestdriftige belijdenis van Katholiek Geloof en een weergalooze hulde waardig van Christus-Koning en waardig van Geeraardsbergen."*⁷

Op zaterdag 12 augustus, om 17.00 uur, verzamelen de schoolkinderen van de stad⁸ voor de bloemenhulde aan het Heilig-Hartbeeld. Honderden kinderen komen samen op het Stationsplein om vandaar in stoet via de Lessensestraat, Collegestraat, Denderstraat, Vredestraat, Steenstraat, Vesten en Pachtersstraat rond het H. Hartbeeld te verzamelen. Hun aanwezigheid benadrukt volgens pater De Stoop, leider van de H.-Hartbonden van het bisdom Gent, de grote aantrekkingskracht die de christelijke idealen in moeilijke

tijden blijft uitoefenen op de jeugd. Terwijl er overal in de stad nog druk getimmerd wordt, luiden om 19.00 uur de klokken de officiële opening van de feesten in. Spijtig genoeg zit het weer niet echt mee. Gelukkig regent het niet meer zoals de dag voordien. Een late zon wekt zelfs hoopvolle verwachtingen voor de 'grote' dag. Langzaam stroomt het volk toe op de Markt waar om 20.00 uur een orgelconcert voor de muzikale omlijsting zorgt. Over de stad galmt de beiaard, bespeeld door Omer Van Puyvelde, orgelist van de Sint-Bartholomeuskerk⁹. Om beurt zingen de stadsgenoten Edgard De Boe en Paul De Portemont¹⁰, beiden kunstzangers, elk twee solo's.¹¹ De Portemont zingt *O Solutario* en het *Ave Maria* van Luigi Cherubini, De Boe het *Domine Deus* van Rossini en het *Agnus Dei* van Bizet. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een 'reuzenstem' of grote luidsprekers, op de kiosk geïnstalleerd door Ferdinand De Lil en zijn helpers.

5. *De Volksstem*, 18 juni 1933, p. 1 en 6 augustus 1933, p. 3.

6. *Honderd jaar De Beiaard*, p. 44, verwijzend naar *De Beiaard* van 21 juli en 29 juli 1933.

7. *Geeraardsbergen's Schoonste dag*, 13 oogst 1933.

8. Hoewel de krant dit algemeen stelt vermoeden we dat het enkel om de leerlingen van de katholieke scholen gaat.

13 augustus 1933. Het is prachtig zomerweer. Al van in de vroege ochtend komen uit alle hoeken van Vlaanderen mannen, duizenden en duizenden H. Hartbonders, aan in het station van Geraardsbergen
(Huldeboekje)

16.000 tot 20.000 toeschouwers woonden de plechtigheid bij

De zondag is een ware hoogdag!

De Heilig Hart Betooging is een van de grootste manifestaties ooit opgezet door de parochiale bond van het Heilig Hart. Duizenden en duizenden leden, allemaal mannen uit Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Brabant en Henegouwen komen in het station aan. Speciale treinen en trams worden ingelegd om de mensen naar Geraardsbergen te brengen. Zo reserveert algemeen secretaris van de Bonden van het Heilig Hart, pater Jozef Meeus, s.j., een radiotrein¹² om met de 'H. Hartbonders' van het Antwerpse en het Mechelse het vlaggenfeest bij te wonen¹³. Ook vanuit Edingen wordt een radiotrein ingelegd. Zelfs vanuit Herne wordt een 'bijzondere trein' ingelegd die om 13.40 uur in het station aankomt.

De mensen uit Herne nemen om 22.00 uur de trein terug, zodat zij de feestelijke verlichting van de stad nog kunnen bewonderen.

Naarmate de treinen in het station aankomen, zwelt de massa aan en trekt steeds meer volk kriskras door de belangrijkste straten van de stad, richting Markt. Er hangt een sfeer van joviale feestelijkheid.

De dag begint met een gezamenlijke eucharistieviering. In alle kerken van de stad wordt een communie opgedragen. Het officiële programma begint omstreeks 09.00 uur. Dan komt mgr. Honoré Jozef Coppieters aan, vergezeld van de kanunniken C. Van Crombrugghe, groot-vicaris, A. Standaert, officiaal van het bisdom, De Vos, Gustaaf De Munck en Ruys, die meestal als ceremoniemeester bij dergelijke gelegenheden optreedt. Zij worden op de dekenij ontvangen.

Voorafgegaan door de clerus, komt tegen halftien mgr. Coppieters uit de dekenij, richting groot podium voor de trappen van de Sint-Bartholomeuskerk. Bijgestaan door Urbain Fivez, principaal van het Sint-Catharinacollege, Paul Carlier, aalmoezenier te Parijs en kanunnik A. Standaert, draagt de bisschop de pontificale mis op. Een duizendkoppige menigte woont de plechtigheid bij en zingt samen met de seminaristen uit volle borst de *missa brevis* mee¹⁴. Na de mis laat het zangkoor een dreunend "*Ecce sacerdos magnus*" galmen, waarna monseigneur Coppieters al zegenend terugkeert naar de dekenij. Daar ontmoet hij de plaatselijke geestelijkheid en de leden van de verschillende comités. Een half uur-

9. <http://www.svm.be/content/van-puyvelde-omer>, oktober 2014. De jonge Van Puyvelde (1912-1980) werd in 1933 koster-organist in Geraardsbergen maar vanaf 1935 ruilde hij deze functie in voor een aanstelling in de O.L.V. Sint-Pieterskerk van Gent, waar hij tot aan zijn dood koster-organist zou blijven.
10. Deze muzikaal begaafde onderwijzer is vooral bekend als dirigent van de Rubenscantate in 1928 die op de Markt plaatsvond. De Portemont, geboren in Geraardsbergen op 11 januari 1893, was getrouwd met Gabrielle De Vos.
11. *Geeraard*, 20 augustus 1933, p. 1.
12. Een radiotrein is een deel van een gewone trein en bestaat uit een studiowagon en één of meer comfortabele rijtuigen, uitgerust met een luidspreker. Vanuit de studiowagon geeft een presentator aangepaste commentaar bij de reis of draait hij plaatjes op een grammofoon. Na de oorlog wordt concept niet meer gebruikt.
13. *Honderd jaar De Beiaard*, p. 44, verwijzend naar De Beiaard van 21 juli en 29 juli 1933.
14. *Liber Memorialis Sint-Bartholomeuskerk*, 1933.

tje later kunnen de omstaanders op de Markt genieten van een kioskconcert door de harmonie *Ons Huis* onder leiding van Gustaaf Paeleman. Zij spelen zeven composities en eindigen met *De Vlaamse Leeuw*, een stapmars bewerkt door L. Moeremans.¹⁵

Omstreeks 14.30 uur volgt de vorming van de stoeten. De eerste stoet vertrekt onder leiding van A. Van Cauwenberge en A. Vanden Berghe en volgt de noordkant van de bovenstad. Hij vertrekt bovenaan de Vesten en wordt geopend door de bonden van het H. Hart uit Antwerpen onder leiding van pater Meeus. Dan volgen de fanfare van Eikevliet, de bonden uit het Mechelse, Brabant en Henegouwen, afgewisseld door muziek-korpsen. Zelfs een bond uit het Nederlandse Sas-van-Gent stapt mee op, gevolgd door nog een veertigtal bonden uit het bisdom Gent.

Een tweede stoet, met de deelnemers uit het Aalsterse, Gent en West-Vlaanderen, wordt aan de Oudenaardsepoort gevormd. De stoet, onder leiding van A. De Boe en V. Timmermans, trekt langzaam langs de zuidkant van de benedenstad en via de Guilleminlaan en Buizemontstraat naar de Markt. Vijfenvijftig groepen stappen mee op in deze stoet.

De derde stoet, onder leiding van Albert D'Haese en L. Van Bosuyt wordt aan het gemeentehuis van Nederboelare gevormd. De menigte begeeft zich via de straten aan de noordkant van de benedenstad zo via de Grotestraat en de Brugstraat, richting Markt. De stoet wordt voorafgegaan door 'het muziek' van Nederbrakel, gevolgd door de 'bonders' van de

dekenij Geraardsbergen, te beginnen met het muziek van Zandbergen. Daarachter volgen de fanfares van Moerbeke, Goeferinge en Overboelare. De 'bonders' van Overboelare, de bondsvlag, de *Verheerlijking van 't H. Hart* en de vlaggengroep van Geraardsbergen volgen de harmonie van Overboelare. Tot slot volgen de Koninklijke Fanfare Ste-Cecilia, de mensen van de parochie Geraardsbergen en Nederboelare en de harmonie *Ons Huis*.

De drie stoeten komen omstreeks 16.00 uur vanuit alle hoeken van de stad aan op de Markt waar ze door de lokale overheden worden geschouwd.

Op het podium voor de trappen van de kerk zien we onder meer mgr. Coppieters, deken Karel Smet, pastoor-deken Geysels van Oudenaarde, onderpastoor Benedictus Vanden Breen, bestuurder van de Geraardsbergse bond, pater Meeus, 'de ijverige apostel der H.

Hartbonden' uit Mechelen, pater De Stoop, bestuurder van de bonden van het bisdom Gent, professor en senator Verbist, Jules Merckaert, voorzitter van de Geraardsbergse bond en de leden van het inrichtend comité, waarbij De Boe, Baisier, Misselyn (Robert Misselin), Albert Carlier, Marcel Morre (student) en Jean Cattelain (kanthandelaar).

Het moment, waarop de volksmassa (20.000 aanwezigen)¹⁶ met het gezicht naar de bisschop gericht, het bondslid inzet is zo aangrijpend; het geeft een diep gevoel van betrokkenheid en samenhang. Tegen de achtergrond van tientallen vlaggen en vaandels wijdt mgr. Coppieters de nieuwe bondsvlag¹⁷. Dan weerklinken van hoog in de kerktoren thebaanse trompetten die dit plechtig moment afsluiten en de massa in een collectieve euforie brengen.

Na de eed van trouw en toewijding van de stad en dekenij aan het H. Hart, herinnert mgr. Coppieters de

Vorming van de stoet op de Vesten (Huldeboekje)

15. Programmaboekje, Geraardsbergen 1933, "Zondag 13 Augustus 1933 - Concert".

16. Ook deken Smet schrijft in de Liber Memorialis dat er zeker 20.000 aanwezigen zijn. De Beiaard is wat gematigder en spreekt over 16.000 mensen. In ieder geval was de opkomst spectaculair.

17. Programmaboekje, Geraardsbergen 1933, cover 2. De bondsvlag werd vervaardigd door de firma A. Demeere-Vanryckeghem uit Ieper. Deze firma was gespecialiseerd in kerkornamenten, vlaggen en vaandels, allerhande processiegerief en was in Geraardsbergen vertegenwoordigd door Henri (Hendrik) De Pondt in de Karmelietenstraat, nr. 38. De bondsvlag werd uitgevoerd naar een ontwerp van kunstschilder Jan De Cooman.

*“Christus-koning triomfeert over Geeraardsbergen. Hij heerst er over levenden en doden.”
Het podium met buitenaltaar. Vooraan vormen de leidende personaliteiten een deel van het decor met achter hen de talrijke vlaggen en vaandels (meer dan 100 volgens het weekblad Geeraard) als kleurrijke accenten. Boven hen het opschrift: “Imperat vincit - Christus Rex – Regnat imperat”. (GHA – Fotoalbum)*

massaal opgekomen menigte aan: *“Jezus’ liefde tot de mensheid aan zijn Kruisdood, die onze verlossing was; aan zijn Sacramenten, onze hulp in dit leven, aan de liefde van de H. kerk.”* Na hem neemt senator Alfons Verbist het woord. *“Eene betooging als deze van duizenden mannen, die openlijk getuigenis afleggen van hun geloof”,* zegt hij, is een heftige ervaring. Ook hij benadrukt de betekenis van de hulde aan het H. Hart, zeker in de context van de onzekere tijden waarin men zich

bevindt en hij roept de bondsleden op een leven te leiden van gebed, van geloof en van apostolaat. Het godsdienstig gebeuren wordt afgesloten met een pontificaal lof, gezongen door mgr. Coppieters, en met een begeesterende samenzang van liederen door het volk. Na de indrukwekkende plechtigheid volgt vanaf 18.00 uur een kunstconcert met ‘geestelijke muziek’ door de Koninklijke Fanfare Sint-Cecilia, onder leiding van hun dirigent Georges Destrebecq uit

Lessen¹⁸. Het valt op dat de krant *De Volksstem* hierbij fijntjes vermeldt dat er zowel muziek wordt gespeeld van Vlaamse als Waalse meesters.

De verlichting heeft ons toch deugdelijke momenten gebracht...

’s Avonds om 20.00 uur vindt voor de Sint-Bartholomeuskerk een eerste opvoering plaats van het bekende middeleeuwse (toneel) spel *Elckerlyc*¹⁹, het *“spel van God*

18. Voor de jaren 1932 en 1933 zijn de verslagen van de vergaderingen niet bewaard gebleven. We hebben geen bestuursinformatie over de deelname van de fanfare aan deze bijzondere feestgebeurtenis. Zie M.-GODFROID, *Kroniek der Koninklijke fanfare Sint-Cecilia Geraardsbergen, 1810-1985, Geraardsbergen 1984*, p. 206-207. Dat Destrebecq niet de eerste de beste is bewijst het feit dat hij de 1ste Prijs van ’t Koninklijk Conservatorium van Brussel heeft behaald.

19. Het verhaal gaat over het zalig worden van de mens. Het hoofdpersonage Elckerlyc staat symbool voor alle mensen op aarde. De andere personages stellen aspecten in het leven voor. Zo is er Duecht (deugd, het goede van de mens), Gheselschap (gezelschap en vrienden), Tgoet (bezit en goederen), Maghe en Neve (vrienden en familie), Kenisse (zelfkennis), Biechte (de biecht), Schoonheyt (schoonheid), Cracht (kracht), Vroetscap (wijsheid) en de Vijf Sinnen (de vijf zintuigen). Elckerlijc (vervolg op p. 35)

Op het podium staan zeker wel honderd vaandels (GHA - Fotoalbum)

“De autoriteiten die zooveel schoonheid edelmoedig steunden.” De leden van het comité (Huldeboekje)

Op de foto A. Carlier, Onderpastoor B. Vanden Breen en pater De Stoop van de H. Hart Bond van het bisdom Gent (Huldeboekje)

Onderpastoor B. Vanden Breen (Huldeboekje)

en mensch, van het leven en sterven van iedereen” in een bewerking van Herman Van Overbeke²⁰ en met een bezetting van 25 stadsgenoten. De werkgroep toneel die instaat voor deze realisatie wordt geleid door A. D’Haenens. M. Baisier is secretaris. E. Daver is toneelleider en A. De Moyer dirigent. Mee-werkende leden zijn P. Baisier en Theophiel De Froy (winkelier).

Als de nacht over de stad valt, scheppen de verlichte monumenten een sfeer die blijft in het gemoed van de aanwezigen.²¹ Dit spel van licht en donker is het werk van de groep van Fernand De Lil die instond voor de uitwerking van de feestverlichting met ‘schijnwerpers’ en ‘kleuren-lampen’. In tegenstelling met wat velen dachten wordt de stad echter niet in haar geheel verlicht, enkel de belangrijkste monumenten: zoals de Sint-Bartholomeuskerk, het Heilig-Hartbeeld en Kaai en Dender. Opvallend mooi is het zicht vanaf de Oudenaardsestraat onder de verlichte praalboog door

naar de Sint-Bartholomeuskerk met hogerop het H. Hartbeeld.

Nog een laatste groot concert op dinsdag 15 augustus...

Onder leiding van Destrebecq geven op de stedelijke kiosk 65 uitvoerders van de *Royale Harmonie Lessinoise* van Lessen een muziek-

concert ten beste. Om 20.00 uur volgt de tweede voorstelling van *Elckerlyc*. Hiermee wordt deze grootse manifestatie waardig afgesloten of zoals *De Volksstem* het samenvat: “Geeraardsbergen beleefde Zondag een heerlijke dag! Met praal en feestelijken luister, met innig geloof en dankbare liefde werd het mooie stadje plechtig aan Jezus’ Heilig Hart toegewijd.”²²

Links deken Karel Smet, rechts bisschop Honoré Coppieters

Besluit

Heel veel aandacht is uitgaan naar het ideologisch religieuze discours, het gebruik van boodschappen als *Vivat Christus Rex* en niet in het minst de decoratieve elementen. Deze viering was een mooi opgezette en perfect georkestreerde mas-sabijeenkomst en weerspiegelde de kracht en het idealisme van de bond van H. Hart dat de katholieke waarden en normen wist over te dragen op de massa.

De massamanifestatie in beeld

Speciaal voor deze gelegenheid wordt een lokaal *Fotocomiteit* actief.

moet zich voorbereiden op de dood zodat hij toegang krijgt tot de hemel. Dit kan hij verwezenlijken door de deugd met zich mee te dragen, anders kan hij niet slagen in zijn opdracht. Iedereen sterft en niemand kan de dood ontlopen, er is geen ontkomen aan. Hij wil vrienden, familie, gezelschap en goederen meebrengen naar de dood, maar dat is niet mogelijk (de personages weigeren mee te gaan). Voor hij sterft wil hij een beter mens worden en meer zelfkennis ontwikkelen (in het verhaal neemt hij Kennisse mee). Nu hij zelfkennis heeft, kan hij gaan biechten, waardoor hij een beter mens wordt. Ook ontwikkelt hij andere eigenschappen (zoals wijsheid, kracht, schoonheid, enz.). Nadat de dood de mens heeft bereikt is het goede het enige dat overblijft. (Conclusie: alle eigenschappen kunnen veranderen, maar na de dood is de goedheid het enige dat nog telt). (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Elckerlijc>, oktober 2014).

20. *Elclerlijck, spel van God en mensch, van het leven en sterven van iedereen*, gepubliceerd in Kortrijk in 1930.

21. *De Volksstem*, 15 augustus, 1933, p. 1.

22. *De Volksstem*, 15 augustus 1933, p. 1.

De avondverlichting van het H. Hart beeld (Huldeboekje)

De avondverlichting van de Sint-bartholomeuskerk (Huldeboekje)

Deze groep heeft als opdracht zoveel mogelijk foto's en films te maken van deze dag. De leden zijn: Armand Blavier (bediende), Victor De Lil, Albert Franceus, Theophiel L'Haire (fotograaf), René Ribbens, J. Ser(r)oels (apotheker), Albert Van Damme (apotheker), Julien Vandendaelen (apotheker) en Marcel Van Liefveringe.²³ Ondanks de relatief grote groep 'fotografen' met dienst, verschijnt er in *Geeraard* een oproep aan iedereen die tijdens die dag mooie foto's heeft genomen. Gevraagd wordt om deze ter beschikking te stellen van het comité. Met kermis zondag en maandag zullen de geselecteerde foto's worden tentoongesteld²⁴. Een selectie zal nadien gebruikt worden om een rijk geïllustreerd gedenkalbum, onder de titel *Geeraardsbergen's Schoonste dag. 13 oogst 1933. Vlaggefeest*, samen te stellen.²⁵

In 1934 wordt van 11 tot en met 18 maart, tijdens de *Groote Filmweek* in cinema *Ons Huis*, de films van *Geeraardsbergens's schoonste Dag* vertoond. Een initiatief van de ijverars van de bond.²⁶

dirck.surdiacourt@telenet.be

Geraadpleegde archieven

Archief Bisdom Gent;
KADOC - het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving;
Dekanaal Archief Sint-Bartholomeus, Geraardsbergen;
Parochiearchief Sint-Amandus, Schendelbeke;
Geraardsbergs Heemkundig Archief (GHA).

Een woord van dank...

Met dank aan kanunnik Ludo Collin (Bisdom Gent), Patricia Quaghebeur (KADOC - het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving) die ons een afbeelding van de grote affiche heeft aangereikt. Verder onze dank aan: Marcel Cock (Dekanaal Archief Sint-Bartholomeus en Parochiearchief Sint-Amandus, Schendelbeke), Pierre De Rijst, Carine De Neve, het Geraardsbergs Heemkundig Archief (GHA), Michel Persoons en Margareta Broeckaert.

23. Programmaboekje, Geraardsbergen 1933, "comiteiten".

24. *Geeraard*, 20 augustus 1933.

25. De oplage bedroeg 500 exemplaren, hiervan zijn er 50 genummerde luxe-exemplaren (nummering op de voorzijde van de kaft). Het werd gedrukt op de heliopersen van de S.A.R. te Anderlecht. De foto's die we gebruikt hebben werden grotendeels hieraan ontleend.

26. J. De Ro en D. SURDIACOURT, *Het Schoonste spektakel, 100 jaar filmvertoon in Geraardsbergen*, Geraardsbergen, 2006, p. 226.